

MEMÒRIA

DELS TREBALLS REALITZATS DURANT L'ANY ECONÒMIC 1922-23

PER LA SECCIÓ DE CIÈNCIES

DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

L'activitat que enguany ha desenrotllat aquesta Secció de Ciències, si no respon encara, ni de molt, als propòsits dels seus membres, és certament falaguera.

Ella ha gestionat la vinguda del Prof. Wintz, d'Erlangen, el qual, per invitació d'aquesta Secció, donà a l'Institut una conferència sobre Radiologia; ha intervingut també i pres una part ben activa en l'homenatge fet al Dr. Turró, el 14 de desembre passat, amb motiu de celebrar-se el decenni d'existència de la Societat de Biologia; en la celebració del Centenari de Pasteur a Barcelona; en l'obertura oficial del Laboratori de Psicologia Experimental, i en l'acte d'ésser dedicada a la memòria d'En Joan Cadevall una de les places de Terrassa; ha preparat, així mateix, amb tota cura, la publicació d'uns *Arxius Occitans de Fisiologia*, amb capitalitat a Barcelona, i, finalment, ha estructurat la publicació anual d'un volum relatiu al moviment científic de les terres catalanes i provençals.

Per altra part, ha fet intensificar, d'una manera important, el canvi de les seves publicacions amb nombroses de l'estranger. Esmentem, com a exemple, el *Bolletino della Unione Matematica de Bologna*, els volums del *Jahrbuch der Hamburgischen Wissenschaftlichen Anstalten*; *Bjdragen tot de Biologie*, d'Amsterdam; *Rivista Internazionale di Filosofia del Diritto*, de Roma; *Rivista di Filosofia Neoscolastica*, de l'Universitat de Milà; etc., etc.

Quant a publicacions, cal fer esment de les que segueixen:

Dels *Arxius de l'Institut de Ciències* n'han aparegut tres gruixuts

fascicles, un que comprèn els núms. 2 a 5 de l'any sisè, i enclou els següents treballs: «L'existència dels indivisibles terminants i continuants en el continu, segons Suárez», per E. de Rafael Verhulst; «Histoire de la Psychologie en France», per M. G. Dwelshauvers, i «Curs de Filosofia Natural», per Pere M. Bordoy-Torrents; un altre fascicle que correspon a l'any setè, i comprèn els següents treballs: «Estudi sobre Neuròpters (insectes)», pel P. Longí Navàs; «Histoire de la Psychologie en France», per M. G. Dwelshauvers; «Curs de Filosofia Natural», per Pere M. Bordoy-Torrents, i «Les espècies de continu, segons Suárez», per E. de Rafael Verhulst; un altre fascicle que correspon a l'any vuitè, i enclou els següents treballs: «Excursions entomològiques de l'estiu de 1922», pel P. Longí Navàs; «Histoire de la Psychologie en France», per G. Dwelshauvers, i «Curs de Filosofia Natural», per Pere M. Bordoy-Torrents; i actualment està a punt de sotir-ne un altre, que contindrà un estudi d'A. Pi i Suñer, sobre «La Glucèmia i la fam local»; un altre sobre «Les Roques de Teyà», del senyor Maximí Sanmiguel de la Cámara, i una «Crònica» de l'homenatge fet al Dr. Turró amb motiu de celebrar-se el primer decenni d'existència de la Societat de Biologia.

De la *Flora de Catalunya* s'ha publicat el fascicle quart del volum tercer, i està a punt de sortir-ne un altre ja compaginat.

La *Monografia general dels Neuròpters de Catalunya*, escrita pel P. Longí Navàs, ha anat avançant, i actualment es troba a la pàgina 128 de compaginació definitiva.

A la mateixa col·lecció científica que l'obra anterior pertany el gruixut volum que acaba de sortir, sobre els *Hemípters de Catalunya*, escrit pel Sr. Ascensi Codina. Constitueix el fascicle primer de la susdita matèria, i comprèn «Generalitats i classificació; famílies».

En la *Col·lecció de Física i Matemàtica* ha sortit un altre fascicle, que comprèn les conferències donades a l'Institut d'Estudis Catalans per T. Levi-Civita, sota el títol de *Questions de Mecànica clàssica i relativista*, trobant-se en curs de publicació; un fascicle de J. M.ª Plans, sobre *Moviments vibratoris elipsoidals en una massa fluida en rotació que afecti la forma d'elipsoide de Jacobi i llur estabilitat*, i, en preparació, altres dos fascicles, a saber: un titulat *Anàlisi matemàtic del problema de l'espai*, per H. Weyl, i un altre sobre *Física teòrica*, per A. Sommerfeld.

La Biblioteca Filosòfica de la Secció, dirigida actualment pel Sr. Pere Corominas, sospesa fins suara per causes múltiples de tots conegudes, serà ara continuada amb la publicació d'un manuscrit inèdit, titulat *Les Etiques d'Aristòtil a Nicòmac*, a càrrec de la Societat Catalana de Filosofia. La transcripció d'aquell manuscrit es troba ja molt avançada. Per altra part, Mr. Foster Watson s'ha compromès a trametre, per a ésser publicat en l'esmentada Biblioteca, el seu estudi sobre *Lluís Vives a França*, i s'han fet gestions per a la publicació d'un original sobre Ramon Lull, que escrigué M. Boudroux per encàrrec de la Secció amb motiu del Centenari d'aquell filòsof.

La Societat de Biologia ha publicat en el decurs del present any econòmic, el volum vuitè de treballs corresponents a l'any 1920-21.

El material científic que conté, ve indicat en la següent taula de matèries:

J. Alzina i Melis. — El reflex òculo-cardíac en els nens sans. Una experiència de vacuna antigripal en els dementes.

M. Armangué. — Anafilàxia amb albúmines sèriques obtingudes pel mètode Dalmau. Les injeccions de sèrum antitífic d'alt títol en la fase d'estat dels conills immunitzats per l'Eberth. Precipitació dels sèrums immunes per l'acetona. Recerques sobre la reacció de formol-gelificació de Gaté i Papacostas. Anafilàxia i embaràs (segona nota). Poder hemolític de l'iode. Poder hemolític de l'iode (segona nota).

J. M. Bellido. — Sobre l'acció del clorur d'estronci en el cor dels mamífers. Sobre la sístole retrògrada. Efectes de la comprensió de les vísceres pelvianes i abdominals sobre la secreció renal.

V. G. Brabant. — Nouvelles recherches sur le Nystagmus et le sens de l'équilibre.

R. Carrasco. — Noves observacions de descàrregues glucogèniques del fetge per fam local. Les injeccions de goma i els efectes secundaris de l'hidrat de cloral. Nova simplificació de la tècnica de Pi Suñer per la determinació del glucogen en els teixits. Anestèsics i hiperglucèmia. Vint experiments de lligadura i de control.

L. Cervera. — Acció fisiològica de les descàrregues d'adrenalina. Determinació de la dosi mínima curaritzant dels curares brasilers per a la granota europea.

F. Coma. — El mètode de Lewis-Benedict aplicat a l'estudi del

percentatge de glucosa en el sistema sanguini. Modificacions en el percentatge de glucosa en els territoris de l'artèria i vena femoral per l'acció del dejuni prolongat.

R. Dargallo. — Modificació del nostre mètode de coloració de les fibres elàstiques en els esputs. Nota sobre la citologia dels líquids pleurals.

P. Domingo. — Evolució de la cèl·lula conjuntiva de la pilositat placentària dins el tipus d'hematie embrionari. Influència del lloc d'administració de la dosi desencadenant en l'atac anafilàctic. Un nou mètode per a la tinció del bacil tuberculós en els teixits. Les injeccions de sèrum antitífic d'alt títol en la fase d'estat dels conills immunitzats per l'Eberth. El mètode de Lewis-Benedict aplicat a l'estudi del percentatge de glucosa en el sistema sanguini. Modificacions en el percentatge de glucosa en els territoris de l'artèria i vena femoral per l'acció del dejuni prolongat.

F. Duran-Reynals. — Influència del lloc d'administració de la dosi desencadenant en l'atac anafilàctic. Anafilàxia i embaràs (segona nota).

S. Gil Vernet. — Nova disposició de la nansa memorable de Wrisberg. Una anomalia del poligon arterial del cervell.

P. González. — Precipitació dels sèrums immunes per l'acetona. Obtenció ràpida d'un extret de lipoides per a usar com a antigen sifilític. Recerques sobre la reacció de formol-gelificació de Gaté i Papacostas. Anafilàxia i embaràs (segona nota). Preparació improvisada del medi de Basiekow. Poder hemolític de l'iode. Poder hemolític de l'iode (segona nota).

Srta. R. Grau. — Un nou mètode per a la tinció del bacil tuberculós en els teixits.

B. A. Houssay. — Acció fisiològica de les descàrregues d'adrenalina. Una sèrie negativa d'experiments de lligadura.

C. López. — Un nuevo y fácil medio de cultivo del bacillus Bang.

F. Marino. — Immunisation des cobayes et des lapins contre le charbon. Recherches sur l'immunité anticharbonneuse. Méthode d'immunisation des cobayes contre le charbon. Recherches sur les sérums des cobayes immunisés et sur les sérums des cobayes hyperimmunisés contre le charbon.

W. Mestrezat. — De la composition et des propriétés du liquide céphalo-rachidien dans l'encéphalite léthargique.

E. Mira López. — La prova de les *P* en psicologia aplicada. Investigació de la mobilitat atenta amb el taquibradiscop d'Agustí-Mira.

E. Mosgoso. — Un nuevo y fácil medio de cultivo del bacillus Bang.

J. M.ª Peyrí. — Contribució a l'estudi de la contagiositat dels cultius de l'acoron Schonleinii.

A. Pi i Suñer. — Una sèrie negativa d'experiments de lligadura. Noves observacions de descàrregues glucogèniques del fetge per fam local. Altres dotze experiments de lligadura. Sobre l'acció del clorur d'estronci en el cor dels mamífers. Sobre la sistole retrògrada. Nova simplificació de la tècnica de Pi i Suñer per la determinació del glucogen en els teixits. Anestèsics i hiperglucèmia. Vint experiments de lligadura i de control.

J. Puche. — Efectes de la comprensió de les vísceres pelvianes i abdominals sobre la secreció renal.

B. Rodríguez i Arias. — De la composition et des propriétés du liquide céphalo-rachidien dans l'encéphalite léthargique. Sobre l'acció i els efectes terapèutics del cacodilat sòdic a grans dosis en les contractures nervioses.

P. M. Rossell. — Determinació del tipus cefàlic en els èquids i en els suïds.

A. Salvat i Navarro. — Estudio comparativo entre el método de Domingo y otros, para la demostración del bacilo tuberculoso en las excreciones patológicas. Investigaciones sobre las pseudo-tuberculosis bacterianas.

R. Turró. — Extracció dels ferments cel·lulars (primera nota). Extracció dels ferments cel·lulars (segona nota). Extracció dels ferments cel·lulars (tercera nota). Extracció dels ferments cel·lulars (quarta nota).

El Servei Meteorològic de Catalunya, els fascicles del qual són publicats a despeses de la Secció, ha publicat enguany els següents fascicles: Fasc. v, «Contribució a l'estudi dels corrents atmosfèrics mitgers», per R. Patxot i Jubert; fasc. vi, «Relació entre els halos i les pluges ciclòniques a Catalunya», per Gabriel Campo; fasc. vii, «Les denominacions dels vents a la costa de Llevant», per J. Estal·la; fasc. viii, «Plugues a Catalunya durant l'hivern de 1921-22»,

per J. Febrer; fasc. ix, «Pluges a Catalunya durant l'any meteorològic de 1920-21», per J. Febrer; fasc. x, «Recurrència mitjana de l'estat higromètric a l'Observatori Fabra», per M. Alvarez i Castrillon; fasc. xi, «Pluges a Catalunya durant la primavera de 1922», per J. Febrer; fasc. xii, «Sondatges de l'atmosfera lliure a Barcelona amb globus pilots, des del 19 de setembre de 1921 al 30 de setembre de 1922», per A. Quixal; fasc. xiii, «Les temperatures màximes i mínimes a Mahó», per M. Hernández; fasc. xiv, «Sondatges a l'atmosfera lliure a Barcelona amb globus pilots, durant els anys 1916, 1917 i 1918», per E. Fontseré; fasc. xv, «Pluges a Catalunya durant l'estiu de 1922», per J. Febrer. Trobant-se impresos, també: Fasc. xvi, «Instruccions per a la recepció dels radiogrames meteorològics utilitzats en el Servei Meteorològic de Catalunya i vigents en 1.er de febrer de 1923»; fasc. xvii, «Pluges a Catalunya durant la tardor de 1922 i l'hivern de 1921-22», per J. Febrer, i fasc. xviii, «Temperatures normals a l'Observatori Fabra (Barcelona), deduïdes de vuit anys d'observacions», per M. Alvarez i Castrillon.

Finalment, la Secció ha fet els nomenaments dels Srs. Gabriel Campo i Cunchillos, meteoròleg; Ramon Jardí i Borràs, encarregat de laboratori i aparells; Joaquim Febrer i Carbó, ajudant; Josep Anglada i Graupera, per a la recepció de despatxos meteorològics i llur desxiframent i la col·laboració en la carta del temps, i Antoni Quixal i Prieto, per a les tasques pròpies de la Meteorologia agrícola i l'Areologia.

La Institució Catalana d'Història Natural ha intensificat, durant aquest any econòmic, la seva tasca, elevant-la, cert, d'una manera remarcable. Es per aquest motiu que encara no ha publicat el volum corresponent als anys 1920-21, per bé que els treballs que l'han de constituir — acompanyats de nombroses litografies ja llestes — es troben ja tan avançats d'impressió que no trigarà aquell gaire a ésser donat al públic.

Durant aquest any econòmic una nova entitat s'ha constituït en filial i anexe de la Secció. El dia 17 de gener proppassat, i presidits pel Sr. Ramon Turró, Membre de la Secció de Ciències, es reuniren els senyors següents: Josep M.ª Llovera i Lluís Carreras, Canonges de la Seu de Barcelona, J. Serra i Hunter, G. Dwelshauvers, Pere M. Bordoy-Torrents, Alexandre Galí i Coll i Josep M.ª Capdevila i

ARXIU DE L'INSTITUT DE CIÈNCIES

de Balanzó, tots els quals acordaren constituir i declararen constituïda com anexe i filial de la Secció de Ciències la Societat Catalana de Filosofia, i procediren a l'aprovació de l'estatut i elecció de càrrecs. El mateix dia, la nostra Secció acceptava aquella Societat com a filial i anexe, i en nomenava Delegat al mateix Dr. Ramon Turró. En sessions posteriors foren nomenats Membres numeraris els senyors Tomàs Carreras i Artau i Pere Corominas i Muntanya, i Membre corresponent el Prof. Bartomeu Xiberta, resident a Roma.

Aquesta Societat, ultra altres tasques, ha començat ja a treballar en la redacció d'un *Vocabulari filosòfic català*, i prepara, per a ésser publicat durant el primer trimestre de l'any pròxim, un *Anuari*, respecte del qual podem ja avançar els següents títols: Dr. Turró, «Introducció»; J. M.ª Llovera, «La funció abstractiva de l'enteniment humà»; Ll. Carreras, «El Moralisme del Dant»; P. Corominas, «Estudi sobre la política d'Aristòtil»; J. Serra i Hunter, «La Filosofia de F. X. Llorens»; P. Rupert M.ª de Manresa, «Psicologia vella i Psicologia nova»; G. Dwelshauvers, «L'observació interna en la psicologia actual»; P. M. Bordoy, «La noció aristotèlica i la noció cartesiana del moviment»; A. Galí, «Un assaig sobre la pedagogia com a ciència»; J. M. Capdevila, «Questions d'estètica»; P. B. Xiberta, «La filosofia de Guiu de Terrena», i M. Vilatimó, «Les fonts filosòfiques de l'Auzias March».

Secretaria de l'Institut de Ciències